

החברותא

בס"ד ערש"ק פר' שלח כ"א סיון תשפ"ד

החברותא בטאן פנימי לחברים גליון מס' 737

פנינים יקרים

שלח לך אנשים (יג, ב) להנאתך ולטובתך, הביאור בזה כי אם לא היה שולח מרגלים והיו מיד נכנסים לארץ היה צריך משה למות כי כך נגזר על משה שלא יכנס לארץ, ועתה בעוון המרגלים נגזר עליהם להיות במדבר ארבעים שנה, הרי נגזר להיות במדבר ארבעים שנה, וזהו הנאתו וטובתו. (מושב זקנים)

שלח לך (יג, ב) פרש"י למה נסמכה פרשת מרגלים לפרשת מרים, לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר ע"כ, וצ"ע מאי מקשה למה נסמכה הלא זהו מקומה דכתיב אחר מעשה מרים ואחר נסעו העם מחצרות ויחנו במדבר פארן וכתיב וישלח אותם משה ממדבר פארן, ויש מתרצין שמעשה קרח היה אחר מעשה מרים והמה היו בשבעת הימים שנתעכבו בחצרות ואח"כ שילוח המרגלים וא"כ מקשה שפיר למה נסמכה פרשת המרגלים לפרשת מרים, והתירוץ שלקתה מרים על ידי הדיבה ואמר השי"ת שלח לך, אם תרצה שלח לך עתה אנשים כדי שיזכרו מה שראו בעיניהם שעשיתי למרים ולא יוציאו דבה על הארץ ואעפ"כ לא הועיל. (זכרון עי"ש)

שלח לך (יג, ב) לשון המדרש מה ראה לומר אחר מעשה מרים שלח לך אנשים, מדויק הלשון לומר ולא מה ראה לכתוב אלא הכוונה מאחר דכתיב ויסעו מהר ה' דרך ג' ימים, היינו שהלכו בשלושה ימים דרך של אחד עשר יום ומסתמא מיד אמרו ישראל נשלחה אנשים דכבר ראו שהקב"ה רוצה להכניסם אל הארץ מיד א"כ למה המתין הקב"ה מליתן רשות לשלוח המרגלים עד שעברו שלשים יום, אלא על כרחך המתין הקב"ה עד אחר מעשה מרים כדי שילמדו מוסר ואעפ"כ לא הועיל. (באר בשדה)

ויתורו את ארץ כנען (יג, ב) כתב רש"י לפי שלקתה על עסקי דיבה שדברה באחיה, ורשעים הללו ראו ולא לקחו מוסר ע"כ, אין להקשות דאין הדברים דומים דהלא מרים דיברה במשה ואילו המרגלים לא דברו אלא בארץ כנען שאינה אלא אדמה, דמכוון שדברו על הארץ ואמרו ארץ אוכלת יושביה נמצא שדברו על הקב"ה שאמר להם ארץ טובה ורחבה והם אמרו ארץ אוכלת יושביה, גם אחר שייטב בעיניהם ואחר שלקחו את שנים עשר אנשים...

שלח לך אנשים (יג, ב) אל תניח שישלחו הם כמו שאמרו נשלחה אנשים לפנינו שמא ישלחו הדיוטמים בלתי מכירים שבח הארץ ויספרו כגנותה באופן שיחשבו שה' תועה ח"ו ולא ישובו בתשובה כמו ששבו אח"כ באמרם חטאנו לה', וזה כי המרגלים ששלח משה אע"פ שהרשיעו להניא לב העם בגין חסרון אמונתם בא-ל שד-י מ"מ הכירו וספרו טובת הארץ באמרם וגם זבת חלב ודבש וזה פריה, אלא שנמנע מלכבשה וזה חטאם... (ספורנו)

שלח לך אנשים ויתורו את ארץ כנען וגו' (יג, ב) על דרך הפשט יבואר ענין המרגלים כדרך כל הבאים להלחם בארץ נכריה ששולחים לפנייהם אנשים לדעת מבואות העיר כענין שנאמר בשופטים הראנו נא את מבוא העיר, בכה"ג נמצא שישראל לא חטאו במה שבקשו מרגלים ולכך היה הדיבור טוב בעיני משה ויש להאריך בזה. (רמב"ן)

ויתורו (יג, ב) ג' לשונות מצינו בזה יתורו יחפרו וירגלו, ביאור הדברים יחפרו ביאורו לחפש נקודות תורפה של הארץ על מנת לכבוש אותה, והשי"ת אמר לישראל שהכבוש יהיה בדרך נס ולכן אין צריך לעשות פעולות טבעיות אלא ויתורו משמעותו ברירה כבאים לקנות דבר, ולמעשה כתיב ויבאו עד נחל אשכל וירגלו אותה משמעותה לראות את ערות הארץ מתבאר בשני אנפין לחפש נקודות תורפה ולספר על חרפת ערות הארץ, והבן. (הגרש"ה)

שיחת קודש ממורנו ורבנו זיע"א

המשק שיחת הרא"ש זיע"א אצל אי חת השבועות קטל"ז
האבא לזכור ע"י א.א.

אליך, הזעם גרם לי להיות מבולבל ושכחתי
לגמרי ממך.

ג

אבל דוד המלך ע"ה הגיע להכרת היסוד
שלו שאין בו כל שלימות, ואמר "אין מתום
בבשרי", למה, "מפני זעמך" - הוא הכיר
שהזעם הוא שליח שלך, וממילא כל זעם
מוזכיר לי אותך. לכן הוא זכה למלכות
דקדושה - דוד מלך ישראל חי וקיים, והוא
זכה שממנו הושתת העולם. כי בכל מצב
מהחיים שלו הוא הגיע ל"מבשרי אחזה
אלוקה", ומכל מחשבה שעברה דרכו הוא
בא לבחינת "וחטאתי נגדי תמיד". כל זה
נבע מכך שתמיד הוא היה דבוק למקור
שלו, ליסוד שלו, ותמיד הוא היה חי בבחינה
שלו - ואנכי תולעת ולא איש חרפת אדם
ובזוי עם. לכן הוא לא הבין איך אני בכזה
מצב יש לי קיום, ומזה הגיע להכרה:
"מבשרי", מהאין שלי - "אחזה אלוקה", אני
מוכרח להאמין במציאות של בעל הרחמים
שנותן לי את החיות של החיים. ולכן הוא
הגיע ל"אין מתום בבשרי מפני זעמך". כל
זעם הזכיר לו את היסוד שלו שאין בו כלום,
כי הוא זכר שהרבש"ע שולח לו את הזעם
בכדי שיביא אותו להתקשרות אליו. לא
בשביל לשבור אותו, או להרגיז אותו, או
שיהיה אצל עצמו גדול. ותמיד הוא היה
מונח בפחד - "אשרי אדם מפחד תמיד" -
מהסכנה שלו שלא יפסיק לחיות ביסוד שלו,
בכדי שבכל נשימה יהיה מקושר אל היסוד
שלו, היסוד שאין לו אחיזה וקיום. בדיוק כמו

המחשבות הללו יש להם תכלית - שמהם
יגיע לדביקות, ואנו נעמוד באותו מצב כמו
באלפיים שנה לפני שנברא העולם, באותו
ביטול שהיה אז, כשעוד לא היתה בריאה
כלל. רק שאז היה הדבר באתערותא
דלעילא - הרבש"ע היה לבדו ואפס זולתו,
ועכשיו האדם צריך להגיע לאותו מצב,
שהוא יחיה בפני עצמו בביטול גמור. שרק
חיות השי"ת היא המתפשטת בו, והרבש"ע
הוא לבדו הוא כמו שהיה באלפיים שנה
שקודם הבריאה.

אולם אנו לא הגענו למדריגה הזו, בגלל
שלא הפכנו את המצב להגיע ממנו ל"אין
מתום בבשרי מפני זעמך". כי כל הכאבים
שהאדם סובל במהלך החיים שלו נועדו
להביא אותו אל התכלית, והתכלית של
היסורים היא שמהם יבוא האדם להתקשרות
אל הנצחיות ע"י שיתקשר אל היסוד שלו -
אדם יסודו מעפר וסופו מעפר, והוא הולך
מן העולם ריקן בגלל שבילה את כל השנים
שלו ברבות מחשבות, הן בעסקים הן
בתורה או בכל מה שהוא חי - הכל היה
ברבות מחשבות, בריקנות. ואפילו אם
התנהג ב'פרומקייט', זו לא היתה
'פרומקייט' של התקשרות, של "אין מתום
בבשרי מפני זעמך". להיפך, למרות הזעם
ששלחת עלי עדיין אין מתום בבשרי, ובכל
המהלכים של החיים לא היה לי התקשרות

באלפיים שנה לפני הבריאה שהתורה לא היתה מציאות, כך הוא עמד בכזה מצב שאין לו כל קיום, רק "מבשרי אחזה אלוקה" שהוא חיותי וקיומי.

ובגלל שאנו לא חושבים על העבודה הזו אנו כבושים בגלות כ"כ הרבה שנים. כולם מבולבלים, וכל אחד ממשיך ללכת עם הדרך שלו; זה עם הקנאה, וזה עם הרציחה, זה עם הניאוף וזה עם הכעס; והוא לא מתבונן שכל אלו שלוחים אליו מהקב"ה ע"מ שיהפך אותם להתקשרות. הוא מאשים את החבר, ואת כל אלו שנמצאים סביבו, חוץ מאחד: הוא לא מאשים שזה 'זעמד', שאת הזעם הזה הרבש"ע שלח לו כדי שיגיע להכיר את היסוד שלו, שאין לו כל קיום בלעדי הרבש"ע, והוא עצם קיומו שאינו חי רק ממנו. היסורים הללו נועדו לעורר אותו לשמוע שיש לו אדון, וכמו שבאלפים שנה שקודם הבריאה לא היתה התורה מציאות לעצמה, כך צריך האדם להגיע בבחירתו שיעמוד בביטול גמור לפני האדון, ולהכיר שכל כאב שיש לו מגיע מהרבש"ע, ולכל כאב יש מטרה, והוא קריאה לאדם שיגיע אל ההתקשרות, כמו שאמר דוד המלך "טוב לי כי עוניתי למען אלמד חוקיך".

ד

ומטעם זה ראשית הבריאה היתה תוהו ובוהו, כדי שהאדם יגיע ע"י התוהו ובוהו ליתרון האור מן החושך. כי אין האור מגיע רק מן החושך. והיינו כי קודם שנברא העולם היה הוא ושמו לבד, אור אין סוף,

ובכדי שיהיה מציאות לבריאה צמצם הקב"ה את עצמו צמצום אחר צמצום, עד שהבריאה הגיעה לבחינת "ששת ימים תעבוד וביום השביעי שבת וינפש". העבודה של ששת הימים היא להשיג בעבודה את האור של ששת ימי בראשית, ואת האור הזה אי אפשר להשיג רק מהביטול הגמור. כי האור שהרבש"ע ברא בששת הימים אינו אור כמו שיוצאים בבוקר ורואים את אור היום, או אפילו אור השמש בצהרים שאין אור חזק ממנו, זו טעות נפוצה לחשוב כך, האור של ששת הימים זה השגת האלוקות, שהרבש"ע דלית אתר אחר פנוי מיניה צמצם א"ע בצמצום אחר צמצום עד הגבול של "כי לא יראני אדם וחי", ונתן לנו את היכולת להשיג מה שאנו יכולים להשיג מהאור הזה באמצעות הבחירה, ע"י שאנו נעבוד להגיע לביטול עצמו עד ש"מבשרי - אחזה אלוקה", ו"אין מתום בבשרי מפני זעמד". שכל כאב הוא 'זעמד', שנשלח אלינו לשם תכלית שבאמצעותו נגיע להתקשרות כמו באלפים שנה שקודם הבריאה. ובעבור זה ברא הקב"ה את התורה, כדי שנעסוק בה ונקיימה בביטול גמור כמו באלפים שנה שקודם הבריאה. וכאשר האדם יצמצם את עצמו צמצום אחר צמצום, יוכל להשיג - זה לעומת זה - את האור שהרבש"ע צמצם בששת ימי בראשית. זה הוא האור שהרבש"ע גנו לעתיד לבוא, דהיינו אחר שיעבוד על עצמו להגיע לביטול, כי "לעתיד לבוא" הוא ההנה.

המשך יבוא אי"ה

המשך פצוצים יקרים

איש אחד איש אחד למטה אבותיו וכו' (יג, ב) משבט לוי לא נשלחו לפי שלא היה להם חלק ונחלה בארץ כנען.
(תוספות)

את ארץ כנען (יג, ב) מספיק היה לומר את הארץ אשר אני נותן לבני ישראל, והטעם שהזכירו כנען רמז להם על כנען שעל הדבור לקח ונתקלקל שנאמר ויגד לשני אחיו בחוץ, ויראו ויקחו מוסר. (ש"ד)

כל נשיא בהם (יג, ב) פירושו כל אחד הוא הנשיא שבהם (אכן עזרא מהרש"א) המעיין יראה בין מש"כ בפרשת הפקודים (א, טז) ובין מש"כ כאן, שם כתיב נשיא בהם מלמדנו שגם ראשי בתי האבות נקראים נשיאים כמו שמצינו לעיל ונשיא בית אב לגרשוני, המרגלים לא היו נשיאי המטות רק נשיאי בית אבותם כלשון הכתוב בהם בתוך בני ישראל.

וישלח אותם משה על פי ה' (יג, ג) איתא בלק"ט על פי ה' ברשותו כי זהו מהנהגותיו של הקב"ה שהבא למטא פותחין לו.

כולם אנשים ראשי בני ישראל המה (יג, ג) כולם צדיקים היו וראשי ישראל אלא שלקחו עצה רעה לעצמם, אמרו אם יכנסו ישראל לארץ יעביר אותנו משה מהיות ראשים וימנה ראשים אחרים כי אנחנו זכינו להיות ראשים רק במדבר אבל לא בארץ ישראל ובעבור זה מתו הם וכל מי שקבלו דבריהם. (זה"ק קנ"ח)

כלב בן יפונה (יג, ו) הוא כלב בן חצרון ונקרא שמו יפונה על שם שפנה מעצת המרגלים. (חזקוני)

ויקרא משה להושע בן נון יהושע (יג, טז) פרש"י התפלל י-ה יושיעך מעצת מרגלים, עיקר שמו הושע, יש אומרים שהושע שינו שמו ליהושע אחרי מלחמת עמלק (טו, ב).

עלו זה כנגב (יג, יז) ממש"כ "זה" משמע שבירר להם דרך מיוחד, ופירש במדרש לקח טוב דאמר להם לא תלכו בדרך המלך אלא בשביל של יחיד מפני עוברים ושבים, ואע"פ ששכינה עמהם צריכים ללכת בדרך הסתר. (לקח טוב)

והתחזקתם ולקחתם מפרי הארץ (יג, כ) פירושו אע"פ דבזמן שהלכו היו בעונת ביכורי הענבים ומדרך הכורמים להעמיד שומרים בעונה זו, כדי שלא יגעו הבריות בפירות מ"מ אתם תיכנסו בלי פחד וקחו מן הענבים וזה יהיה סימן שהקב"ה נתן הארץ בידינו. (חזקוני)

ויעלו ויתורו את הארץ (יג, כא) כיצד היו נכנסין לעיר?, הדבר נוגף את הגדולים ומתעסקים בני העיר בקבורתם ובדיה לא היתה רואה אותם על כן אמרו הארץ אשר עברנו בה ארץ אוכלת יושביה בנסים שהיה עושה להם הקב"ה בו הוציאו דבה. (מדרש רבה)

וגם זבת חלב ודבש (יג, כז) שהיה הדבש זב מן האילנות והעצים רועות תחתיהן וחלק של עזים זב מתחתיהן והדבש והחלב מתערב יחד, רש"י מפרש שכל דבר שקר אינו מתקיים אלא שאומרים בו קצת באמת, וד"ל. (מדרש לקט טוב)

ויקח קרח (טז, א) פרש"י שלקח עצמו לצד אחד, הנה ידוע מה שאמרו חז"ל (בבא-בטרא כה:): הרוצה להחכים ידרים והרוצה להעשיר יצפין, והנה ידוע שצד צפון פתוח ואין בו מחיצה ולכן מי שרודף אחר העושר ועווב את החכמה מוכרח שיפול. אבל מי שרודף תחילה אחר החכמה שהוא מן הדרום שיש בו סמיכה אזי גם אם יבקש את העושר לאחר מכן גם אז לא יפול כי יש לו על מה לסמוך. והנה קרח לקח עצמו לצד אחד בלבד שרדף אחר הממון והעושר בזה שנתגאה בעושרו סיבב אליו נפילה גדולה וכו'. (לקוטי רבי משה יעקב)

יו"ל ע"י מערכת החברותא רח' עדני 3 ירושלים 91050

פ.ס: 02 - 5325477 02 - 5829688

ניתן לקבל במייל: av5829688@gmail.com ת.ד. 5080 ירושלים

לעילוי נשמת מוה"ר ר' אשר ב"ר אריה מרדכי זצ"ל זי"ע

